

บทบาทพระสงฆ์กับการนำหลักพระธรรมมาพัฒนาชุมชนในองค์การบริหารส่วน ตำบลบ้านสระ อำเภอสามชูก จังหวัดสุพรรณบุรี

The Role of Monks in the Application of Bala Dhamma for Community
Development in the Bansa Sub-district Administrative Organization, Sam Chuk
District, Suphan Buri Province

¹พระทรง หอมละออ, ²พระครูโสภณวีรานุวัตร (นิคม เกตุคง), ³วิชชุกร นาครน และ
⁴อภิชาติ พานสุวรรณ

¹Phra Song Homla-or, ²Phrakhrusophonveeranuwat (Nikom Ketkong),
³Wichchukorn Nakthon and ⁴Apichat Phansuwan

¹²³มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

⁴มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

¹²³Mahachulalongkornrajavidyalaya University

⁴Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University

E-mail: ¹ wavefriendship@gmail.com, ² nikom.ket@mcu.ac.th, ³ witchugon@yahoo.co.th

⁴ apichat_asm@hotmail.com

Received August 31, 2024; Revised December 13, 2024 ; Accepted December 21, 2024

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านสระ 2) เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านสระ โดยการจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และ 3) เพื่อศึกษาแนวทางการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านสระ การวิจัยแบบผสมวิธี ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ จากแบบสอบถาม กับกลุ่มตัวอย่างใช้หลักการสุ่มแบบแบ่งชั้น จำนวน 374 คน และการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ทั้งหมดจำนวน 9 รูป/คน ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านสระ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก 2) ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านสระ โดยการจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย 3) แนวทางการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านสระ พบว่า (1) ปัญหาพระ เป็นหลักธรรมที่สามารถนำมาใช้เป็นหลักในการปฏิบัติหน้าที่ให้กับพระสงฆ์ (2) วิริยพละ เป็นการพัฒนาให้พระสงฆ์และบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีความขยันมุ่งมั่นทุ่มเท (3) อนุวัชพละ การพัฒนาชุมชนของพระสงฆ์และบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยพลังความสุจริตหรือพลังความบริสุทธิ์ และ (4) สังคหพละ การพัฒนาชุมชน สมรรถนะพระสงฆ์และบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

คำสำคัญ: บทบาทพระสงฆ์; หลักพระ 4; พัฒนาชุมชน

Abstract

This article aims to 1) study the participation of monks in community development of Ban Sa Subdistrict Administrative Organization, 2) compare the participation of monks in community development of Ban Sa Subdistrict Administrative Organization by classification according to personal factors, and 3) study the guidelines for monks' participation in community development of Ban Sa Subdistrict Administrative Organization. The research was conducted by combining quantitative research using survey method from questionnaire with sample group using stratified random sampling principle with 374 people and qualitative research by in-depth interview with key informants, totaling 9 persons. The research results showed that 1) the level of monks' participation in community development of Ban Sa Subdistrict Administrative Organization was at a high level overall. 2) The results of the comparison of monks' participation in community development of Ban Sa Subdistrict Administrative Organization By classification by personal factors, it was found that there was a statistically significant difference at the 0.05 level. Therefore, the research hypothesis was accepted. 3) The guidelines for monks' participation in community development in Ban Sa Subdistrict Administrative Organization found that (1) Power of wisdom is a moral principle that can be used as a principle in performing duties for monks. (2) power of energy or diligence is the development for monks and personnel of local administrative organizations to be diligent, determined and dedicated. (3) Power of faultlessness is the development of the community of monks and personnel of local administrative organizations with the power of honesty or the power of purity. (4) Power of sympathy or solidarity is the development of the community and the competence of monks and personnel of local administrative organizations.

Keywords: The role of monks; Bala 4; Community Development

บทนำ

พระพุทธศาสนาได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนามนุษย์เริ่มตั้งแต่เด็กเป็นต้นไปซึ่งพระพุทธเจ้าได้ตรัสไว้ใน มงคลสูตร ว่า “การสงเคราะห์บุตรเป็นทางแห่งความเจริญสูงสุดเป็นอุดมมงคลอย่างยิ่ง” (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539) หน้าที่หลักของศาสนามีสองประการใหญ่ๆ คือ หน้าที่ต่อบุคคลและหน้าที่ต่อสังคม หน้าที่ต่อบุคคล คือ ศาสนาสอนความต้องการส่วนตัวของบุคคลในด้านการอยากรู้อยากเห็น การแสวงหาสิ่งที่เป็นสาระในชีวิตและการแสดงออกทางอารมณ์ หน้าที่ต่อสังคมมีหลายประการ ในส่วนของการขัดเกลาทางสังคม สถาบันทางศาสนาจะช่วยให้บุคคลมีการเรียนรู้เพื่อปรับตัวให้สอดคล้องกับบรรทัดฐานและค่านิยมทางสังคมและช่วยให้บุคคลมีอุดมคติในการดำรงชีวิตโดยมีพระสงฆ์เป็นผู้นำทาง บทบาทของพระสงฆ์ในยุคปัจจุบัน บทบาทที่พระสงฆ์ทำได้สามารถแบ่งออกเป็น 3 ประการ คือ 1) เผยแผ่ด้วยให้ปริยัติ (การศึกษา) เพื่อให้เกิดองค์ความรู้พัฒนาสู่ความคิดที่สามารถพิจารณาได้เอง 2) เผยแผ่ด้วยการทำให้ดู (ปฏิบัติ) เพื่อให้เกิดความน่าเชื่อถือและสร้างความสนใจต่อผู้พบเห็น และ 3) เผยแผ่ด้วยการมีความสุขให้ประจักษ์ (ปฏิเวธ) จนเกิดความไว้วางใจในแนวทางส่งผลต่อการริเริ่มประพฤติปฏิบัติตาม (ชาญณรงค์ บุญหนุน, 2550)

สำหรับบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในเขตพื้นที่ตำบลบ้านสระ อำเภอสามชูก จังหวัดสุพรรณบุรี พระสงฆ์มีความผูกพันกับชุมชนเป็นอย่างมากและยังมีบทบาทต่อการส่งเสริมกิจกรรมในหลาย ๆ ด้านที่มีประโยชน์ต่อการพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งในอดีตวัดนั้นเป็นศูนย์กลางของกิจกรรมทุกอย่าง ทั้งด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านวัฒนธรรม ด้านสาธารณสุขและด้านสิ่งแวดล้อมโดยอาศัยหลักการ วิธีการ ทางพระพุทธศาสนาเป็นตัวเชื่อมระหว่างหน่วยงานของรัฐประชาชนในชุมชนและวัดได้อย่างลงตัว ทำให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการดำเนินชีวิตของประชาชน มีความสอดคล้องกับแนวคิดและกระบวนการพัฒนาชุมชนในแง่ “กระบวนการสนับสนุนเพื่อให้เกิดการพัฒนา” ที่มุ่งเน้นด้านการพัฒนาคน กลุ่มคนและสังคม โดยการยึดคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาเสริมสร้างศักยภาพในการพัฒนาให้กับชุมชนและเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่มีความเข้มแข็งทั้งในด้านสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรมและภูมิปัญญา ที่มีความสามารถในการพึ่งพาตนเองได้เป็นอย่างดีและมีอิสรภาพในการกำหนดวิถีชีวิต การดำรงคงอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขและสันติ ที่เน้นความมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืนของคนในสังคมและสิ่งแวดล้อม แต่ปัจจุบันการพัฒนาชุมชนฝ่ายอาณาจักรคือองค์การบริหารส่วนตำบลมียุทธศาสตร์ในการส่งเสริมการพัฒนาที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม ตรงกันข้ามกับฝ่ายศาสนจักร คือ วัดต่างๆ ที่ยังไม่เห็นมีแนวทางในการส่งเสริมการพัฒนาชุมชนอย่างเป็นรูปธรรม

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาบทบาทพระสงฆ์กับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านสระ อำเภอสามชูก จังหวัดสุพรรณบุรี โดยนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา คือ หลักพระธรรมมาใช้เพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนาชุมชนของพระสงฆ์กับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านสระ อำเภอสามชูก จังหวัดสุพรรณบุรี อย่างเป็นรูปธรรม

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านสระ อำเภอสามชูก จังหวัดสุพรรณบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านสระ อำเภอสามชูก จังหวัดสุพรรณบุรี โดยการจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาแนวทางการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านสระ อำเภอสามชูก จังหวัดสุพรรณบุรี

สมมติฐานการวิจัย

1. ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านสระ อำเภอสามชูก จังหวัดสุพรรณบุรี แตกต่างกัน
2. ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านสระ อำเภอสามชูก จังหวัดสุพรรณบุรี แตกต่างกัน
3. ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านสระ อำเภอสามชูก จังหวัดสุพรรณบุรี แตกต่างกัน
4. ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านสระ อำเภอสามชูก จังหวัดสุพรรณบุรี แตกต่างกัน
5. ประชาชนที่มีรายได้ต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านสระ อำเภอสามชูก จังหวัดสุพรรณบุรี แตกต่างกัน

การทบทวนวรรณกรรม

หลักพละ4

หลักพละ 4 (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539) เป็นธรรมอันเป็นกำลังธรรมอันเป็นพลังทำให้ดำเนินชีวิตด้วยความมั่นใจ ไม่หวั่นต่อภัยทุกอย่าง พละ 4 หรือกำลังทั้ง 4 ประการนี้เป็นสิ่งที่ทำให้สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพประสิทธิผลทั้งการเป็นคนฉลาด เป็นคนขยัน เป็นสุจริตชน เป็นคนมีมนุษยสัมพันธ์ซึ่งทุกข้อล้วนมีความสำคัญทั้งสิ้น ขาดข้อใดข้อหนึ่งไม่ได้ ต้องครบเครื่องจึงจะทำให้เกิดผลงานตามต้องการได้ ซึ่งหมวดธรรมพละนี้แบ่งออกเป็นพละ 4 (พระพรหมคุณาภรณ์ ป.อ.ปยุตฺโต, (2546) คือ

1) ปัญญาพละ (กำลังความรู้) คือสามารถวิเคราะห์สถานการณ์สภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานได้ สามารถนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่ๆ มาใช้ในการปฏิบัติงานได้มีวิสัยทัศน์และคาดคะเนแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นกับการปฏิบัติงาน สามารถใช้ศาสตร์และศิลป์ในการปฏิบัติงานได้ดีและค้นคว้าหาความรู้และวิทยาการใหม่ๆเพิ่มเติมอยู่เสมอ

2) วิริยะพละ (นำสู่ปฏิบัติ) คือความกระตือรือร้นและเอาใจใส่ในการปฏิบัติงาน ส่งเสริมบุคลากรให้ปฏิบัติงานในหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ มีความมุ่งมั่นตั้งใจปฏิบัติงานอย่างขยันขันแข็ง ความรับผิดชอบสูง รู้รอบ มีสติสัมปชัญญะในการปฏิบัติงานและมีสมาธิ มีจิตแน่วแน่ตั้งใจใฝ่สัมฤทธิ์ผลในงานที่ทา

3) อนุวัชพละ (ชื่อสัตย์สุจริต) คือปฏิบัติงานโดยสุจริตเที่ยงธรรมไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัว มีความรับผิดชอบโปร่งใส ตรวจสอบได้ นำหลักจริยธรรมมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานและดำรงชีวิตประจำวัน ยึดมั่นขนบธรรมเนียมประเพณีและค่านิยมที่ดีของสังคม เคารพกฎและข้อบังคับอย่างเคร่งครัด

4) สังคหพละ (มีจิตอาสา) คือมีความเอาใจใส่ต่อสวัสดิภาพและความเป็นอยู่ของบุคลากรอย่างทั่วถึง ช่วยแก้ปัญหาให้บุคลากรด้วยความปรารถนาดีและเต็มใจ ช่วยเหลือเพื่อนร่วมงานโดยไม่หวังผลตอบแทน มีการถ่ายทอดความรู้เพื่อเป็นสาธารณประโยชน์และมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีมีความโอบอ้อมอารีเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่

หลักพละ 4 ประการสามารถนำมาบูรณาประยุกต์ใช้กับศาสตร์สมัยใหม่ได้อย่างลงตัวสามารถวิเคราะห์สถานการณ์สภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานได้ มีความกระตือรือร้นและเอาใจใส่ในการปฏิบัติงาน ส่งเสริมบุคลากรให้ปฏิบัติงานในหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ มีความรับผิดชอบโปร่งใส ตรวจสอบได้ นำหลักจริยธรรมมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานและดำรงชีวิตประจำวัน (Damnoen, et al., 2021) มีความเอาใจใส่ต่อสวัสดิภาพและความเป็นอยู่ของบุคลากรอย่างทั่วถึง ช่วยแก้ปัญหาให้บุคลากรด้วยความปรารถนาดีและเต็มใจ

สรุปได้ว่า พละหรือกำลังแห่งคุณธรรม 4 ประการนี้เป็นข้อปฏิบัติที่ทำให้ผู้นำ หรือนักบริหารปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพนั่นก็คือผู้นำจะสามารถวางแผนงานจัดองค์กรแต่งตั้งบุคลากรอำนวยการและสามารถควบคุมองค์กรให้ดีได้ผู้นำคนนั้นต้องมีความฉลาดขยันสุจริต และมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีนอกจากนี้เมื่อผู้นำปฏิบัติตามหลักพละ4 นี้แล้วจะสามารถครอบคลุมการบริหารถึงหลักการครองตนครองคนและครองงานซึ่งจะทำให้เกิดประสิทธิภาพประสิทธิผลในการเป็นผู้นำ และเป็นผู้บริหารที่ดีเพราะผู้นำที่ปฏิบัติตามคุณธรรมในหลักพละ 4 แล้วย่อมจะต้องประพฤติและปฏิบัติตนประกอบไปด้วยคุณธรรม มีความสามารถปฏิบัติงานตามหน้าที่ได้ดี มีการประสานสัมพันธ์ และจงใจให้เกิดการยอมรับนับถือพร้อมที่จะได้รับความร่วมมือจากทุกๆ ฝ่าย เป็นผู้นำที่ควรแก่การยกย่องเชิดชูและเป็นแบบอย่างที่ดี

แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน

การพัฒนาชุมชนได้มีกำเนิดขึ้นและเป็นที่ยอมรับกันมานานแล้ว และจากการที่การพัฒนาชุมชนได้ถูกนำมาใช้และรับการยอมรับอย่างแพร่หลาย เป็นการพัฒนาที่มีแนวคิดไปสู่การพึ่งพาตนเองได้จะเป็นการปูทางไปสู่

การพัฒนาที่ยั่งยืนอย่างเช่นการพัฒนาชุมชนให้มีความเข้มแข็ง กล่าวคือ การทำให้ชุมชนนั้นสามารถพึ่งพาตนเองได้ คนในชุมชนอยู่ดีมีสุข พอมีพอกิน มีความสงบร่มเย็นในการดำรงชีวิต เป็นต้น

การพัฒนาชุมชน ” ตรงกับคำภาษาอังกฤษว่า “Community Development” ซึ่ง เป็นคำที่ใช้และเข้าใจกันในระหว่างประเทศ ในความหมายเกี่ยวกับการเสริมสร้างความเจริญของชุมชนที่ยังล้าหลังในทางด้านเศรษฐกิจและสังคม โดยระดมกำลังทรัพยากรในชุมชนมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่ของชุมชนให้ดีขึ้น (ประเวศ วะสี, 2540) จะต้องมียุทธศาสตร์ประกอบ 10 ประการ (สนธยา พลศรี, 2547) ดังนี้

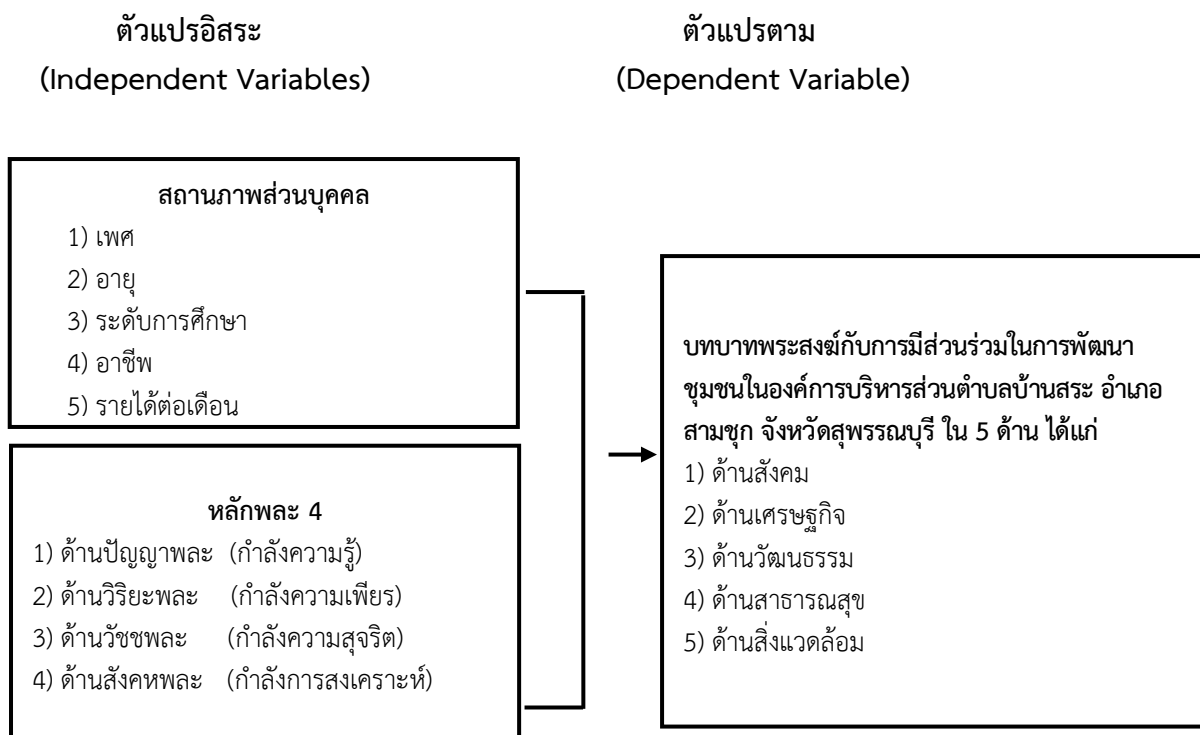
1. การร่วมมือกันระหว่างรัฐกับประชาชน การพัฒนาชุมชนจะประสบความสำเร็จได้ต้องเกิดจากการร่วมมือระหว่างรัฐและประชาชน ไม่ปล่อยให้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งรับผิดชอบเพียงฝ่ายเดียว
2. การช่วยเหลือตัวเองของชุมชน จากความเชื่อในปรัชญาเรื่องศักยภาพและพลังความสามารถของชุมชนการพัฒนาชุมชนจึงเป็นการเสริมสร้างขีดความสามารถของประชาชนและชุมชน ให้สามารถที่จะพัฒนาชุมชนได้ด้วยตัวเอง
3. การศึกษาภาคชีวิตการพัฒนาชุมชน มีลักษณะเป็นการให้การศึกษาแก่ประชาชนทุกเพศทุกวัยอย่างต่อเนื่องกันไปตลอดชีวิตการพัฒนาชุมชนจึงมีลักษณะที่เป็นกระบวนการเป็นวิธีการเป็นโครงการ และเป็นกระบวนการทางสังคม
4. คนเป็นทรัพยากรที่สำคัญมากที่สุดของชุมชน ปรัชญาของการพัฒนาชุมชนเชื่อมั่นในพลังความสามารถของคน การดำรงอยู่หรือการล่มสลายของชุมชน การพัฒนาหรือเสื่อมถอยของชุมชน ขึ้นอยู่กับคนในชุมชนเป็นสำคัญ
5. การริเริ่มของประชาชนในชุมชน ปรัชญาของการพัฒนาชุมชนเพื่อสิทธิเสรีภาพของคนการพัฒนาชุมชนจึงต้องเกิดจากความต้องการที่แท้จริงของประชาชนในชุมชนโดยประชาชนเป็นผู้ริเริ่มในการจัดทำโครงการไม่ใช่ถูกกำหนดโดยบุคคลหรือหน่วยงานนอกชุมชน
6. ขีดความสามารถของชุมชนและรัฐบาล การพัฒนาชุมชนมุ่งเน้นให้ดำเนินการโดยคนและทรัพยากรในชุมชนเป็นสำคัญ เพราะรัฐบาลมีขีดความสามารถจำกัด ทั้งบุคลากรงบประมาณหรือทรัพยากร ระบบการบริหารและดำเนินงานพัฒนา ส่วนประชาชนในชุมชนเองก็มีขีดจำกัดในเรื่องความไม่พร้อมของคนและทรัพยากรที่ใช้ในการพัฒนาไม่เพียงพอ
7. การมีส่วนร่วมของประชาชน การพัฒนาชุมชนเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนในชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมคิดร่วมปฏิบัติและร่วมรับผิดชอบในทุก ๆ ขั้นตอน ทั้งร่วมคิดร่วมวางแผนร่วมปฏิบัติงาน ร่วมประเมินผล และร่วมรับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้น
8. การพัฒนาแบบเบ็ดเสร็จ การพัฒนาชุมชนต้องดำเนินการไปพร้อมกันหลายๆ ด้านจะมุ่งแต่เพียงด้านใดด้านหนึ่งไม่ได้ เพราะกิจกรรมในการพัฒนาชุมชนมีหลายกิจกรรม การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ต้องสอดคล้องและเป็นแนวทางเดียวกัน
9. ความสมดุลในการพัฒนา การพัฒนาชุมชนมีกิจกรรมที่ต้องดำเนินการหลายด้านไม่ใช่มีเพียงกิจกรรมเดียว ต้องดำเนินการไปพร้อมกันทุกด้าน ไม่มุ่งในเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะเพราะกิจกรรมมีความเกี่ยวข้องกันอย่างใกล้ชิด จึงต้องคำนึงถึงความสมดุลในการพัฒนาด้วย
10. การใช้ทรัพยากรในชุมชน การพัฒนาชุมชนโดยผลประโยชน์ย่อมเกิดขึ้นแก่ชุมชนนั้นดังนั้นนอกจากการพัฒนาด้วยการช่วยตนเองของคนในชุมชนแล้ว อาจต้องใช้ทรัพยากรจากภายนอกชุมชนและชุมชนอื่นก็มีความจำเป็นที่จะต้องใช้ทรัพยากรเพื่อพัฒนาชุมชนของตนอย่างเดียวกัน

สรุปได้ว่า การพัฒนาชุมชน หมายถึง กระบวนการที่ทำให้กลุ่มคนของชุมชนมีสภาพความเป็นอยู่ให้ดีกว่าเดิม มีความเจริญรุ่งเรืองขึ้น เพื่อให้เกิดประโยชน์ร่วมกันทั้งทาง ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านวัฒนธรรม

ด้านการเมืองการปกครอง ด้านสาธารณสุข และด้านสิ่งแวดล้อม แต่ทั้งนี้จะต้องมีการพัฒนาทั้งทางกายภาพและจิตใจไปพร้อม ๆ กันเพื่อเป็นการปลูกจิตสำนึกให้มีรักชุมชน เพื่อให้ชุมชนนั้นสามารถพึ่งตนเองได้ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาเพื่อตอบสนองความต้องการของตนเองและส่วนรวมของชุมชน เพื่อความยั่งยืนในการพัฒนาชุมชน

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework) ประกอบด้วยตัวแปรต้น (In-dependent Variables) และตัวแปรตาม (Dependent Variables) ดังแผนภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) จากแบบสอบถาม (Questionnaire) กับกลุ่มตัวอย่างใช้หลักการสุ่มแบบแบ่งชั้น จำนวน 374 คน และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการแจกแบบสอบถามกับการสัมภาษณ์กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ได้กำหนดไว้ทั้งหมดจำนวน 9 รูปหรือคน

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ โดยใช้สถิติ ดังนี้

สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) สำหรับอธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างและพรรณนาด้านการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองโพธิ์ อำเภอนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี สถิติที่ใช้คือ ค่าความถี่ (Frequency), ค่าร้อยละ (Percentage), ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

สถิติอนุมาน (Inferential Statistics) ใช้สำหรับทดสอบสมมติฐาน เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองโพธิ์ อำเภอนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล สถิติที่ใช้คือ การทดสอบค่าที (t-test) ในกรณีตัวแปรต้นสองกลุ่ม และการทดสอบค่าเอฟ (F-Test) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ในกรณีตัวแปรต้นตั้งแต่สามกลุ่มขึ้นไป เมื่อพบว่ามีความแตกต่างจะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีผลต่างเป็นสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD.)

ผลการวิจัย

ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามมีจำนวน 374 คน เป็นเพศหญิงมากที่สุด จำนวน 201 คน คิดเป็นค่าเฉลี่ยร้อยละ 53.74 มีอายุเฉลี่ยมากที่สุด คือ อายุระหว่าง 26 - 30 ปี จำนวน 84 คน คิดเป็นค่าเฉลี่ยร้อยละ 22.46 มีระดับการศึกษาเฉลี่ยมากที่สุดคือ ระดับต่ำกว่าปริญญาตรี มีจำนวน 165 คน คิดเป็นค่าเฉลี่ยร้อยละ 44.12 มีอาชีพเฉลี่ยมากที่สุด อาชีพเกษตรกรมีจำนวน 118 คิดเป็นร้อยละ 31.55 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนมากที่สุดคือ รายได้เฉลี่ยต่อ เดือน 3,000 – 5,000 บาท มีจำนวน 158 คน คิดเป็นร้อยละ 42.25

ระดับการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ตามหลักพละ 4 ในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านสระ อำเภอสามชูก จังหวัดสุพรรณบุรี โดยภาพรวม

ระดับการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ตามหลักพละ 4 ในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านสระ อำเภอสามชูก จังหวัดสุพรรณบุรี โดยภาพรวม ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านสระ อำเภอสามชูก จังหวัดสุพรรณบุรี โดยภาพรวม

(n=374)

การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนของ องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านสระ อำเภอสามชูก จังหวัดสุพรรณบุรี	ระดับการปฏิบัติ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านสังคม	4.00	0.49	มาก
2. ด้านเศรษฐกิจ	3.78	0.59	มาก
3. ด้านวัฒนธรรม	3.94	0.48	มาก
4. ด้านสาธารณสุข	3.76	0.63	มาก
5. ด้านสิ่งแวดล้อม	3.95	0.55	มาก
ภาพรวม	3.89	0.46	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านสระ อำเภอสามชูก จังหวัดสุพรรณบุรี โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยที่ ($\bar{X}$ =4.11, S.D.=0.75) อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงสุด คือ 1. ด้านสังคม มีค่าเฉลี่ยที่ ($\bar{X}$ =4.00, S.D.=0.49) อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ด้านสิ่งแวดล้อมมีค่าเฉลี่ยที่ ($\bar{X}$ =3.95, S.D.=0.66) อยู่ในระดับมาก และข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อยที่สุดคือ ด้านสาธารณสุข มีค่าเฉลี่ยที่ ($\bar{X}$ =3.76, S.D.=0.63) อยู่ในระดับมาก

ผลการทดสอบสมมติฐาน

ผลการทดสอบสมมติฐานการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านสระ อำเภอสามชูก จังหวัดสุพรรณบุรี โดยการจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ เพื่อนำไปสู่การตอบสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสามารถแสดงรายละเอียดดังนี้

สมมติฐานการวิจัยที่ 1 ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านสระ อำเภอสามชูก จังหวัดสุพรรณบุรี โดยรวมไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t = -1.554$, Sig.=0.121) ดังนั้นจึง ปฏิเสธสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

สมมติฐานการวิจัยที่ 2 ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านสระ อำเภอสามชูก จังหวัดสุพรรณบุรี โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($F = 5.706^*$, Sig.= 0.001) จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

สมมติฐานการวิจัยที่ 3 ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านสระ อำเภอสามชูก จังหวัดสุพรรณบุรี โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($F = 8.955$, Sig.= 0.000) จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

สมมติฐานการวิจัยที่ 4 ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านสระ อำเภอสามชูก จังหวัดสุพรรณบุรี โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($F = 10.953$ Sig.= 0.000) จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

สมมติฐานการวิจัยที่ 5 ประชาชนที่มีรายได้ต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านสระ อำเภอสามชูก จังหวัดสุพรรณบุรี โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($F = 6.876$, Sig.= 0.000) จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

แนวทางการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านสระ อำเภอสามชูก จังหวัดสุพรรณบุรี

แนวทางการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านสระ อำเภอสามชูก จังหวัดสุพรรณบุรี สามารถสรุปได้ ดังนี้

1) ด้านปัญญาพละ (ความรู้ ความฉลาด)

ปัญญาพละ (ความรู้ ความฉลาด) เป็นหลักธรรมที่สามารถนำมาใช้เป็นหลักในการปฏิบัติหน้าที่ให้กับพระสงฆ์และบุคคลที่ทำหน้าที่ รวมทั้งในการกำหนดคุณสมบัติในการทำงานที่มีความสมบูรณ์พร้อมทั้งกำลังจิตใจและสติปัญญา (พระครูศาสนกิจจาภรณ์, 2567) โดยการยึดหลักธรรมเป็นหลักในการทำงาน นับได้ว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการปฏิบัติงานตามหลักสากลได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สมเด็จพระสังฆราช, 2567)

บุคลากรต้องมีความฉลาด ชยัน สุจริต และมนุษยสัมพันธ์ที่ดี (ไชสิทธิ์ กิจประชากร, 2567) นอกจากนี้ เมื่อบุคลากรปฏิบัติในการพัฒนาชุมชนตามหลักพละ 4 จะทำให้การทำงานเกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ในการปฏิบัติงานและเป็นบุคลากรที่ดีถึงพร้อมด้วยสมรรถนะ (สมจิต แสนฉลาด, 2567) การกระตุ้นให้บุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใช้ทักษะการคิด การวิเคราะห์ การวิจัย แล้วนำผลสู่กระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยการฝึกคิดให้เป็นระบบและนำมาประยุกต์กับการทำงานซึ่งต้องทำอย่างมีสติ (ประสิทธิ์ หอมละออ, 2567)

2) ด้านวิริยพละ (ความเพียร ความขยัน)

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ พบว่า การพัฒนาให้พระสงฆ์และบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความขยันมุ่งมั่นทุ่มเท การพัฒนาด้วยการฝึกอบรม (ภูวณ ภูริธรรจินดา, 2567) และตัวบุคลากรองค์กรเองก็ต้องให้ความสนใจ ตระหนัก ปรับเปลี่ยนทัศนคติ ความเชื่อ จึงจะเกิดความทุ่มเท (พิศสมัย วงษา, 2567) และการที่บุคลากรได้เข้ารับการอบรมบ่อยๆ เพื่อนำความมุ่งมั่น ทุ่มเท มาเป็นรูปแบบในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ สิ่งใดทำซ้ำๆ บ่อยๆ ก็จะเป็นนิสัย จะเกิดเป็นการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การที่บุคคลที่มีความพยายาม มีความมุ่งมั่น ทุ่มเทขยันหมั่นเพียรในการทำงาน (จุฑามาศ วังกรานต์, 2567) และเป็นการพัฒนาที่สามารถทำให้เป็นผู้ที่มีความตั้งใจจริงต่อการพัฒนาชุมชน มีความตั้งใจเด็ดเดี่ยว ไม่ย่อท้อจะมีสมาธิในการทำงานเพื่อบรรลุความสำเร็จได้ดี (รินสันต์ เปรมทอง, 2567)

3) ด้านอนวัชพละ (กำลังความสุจริต)

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ พบว่า การพัฒนาให้พระสงฆ์และบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความขยันมุ่งมั่นทุ่มเท การพัฒนาด้วยการฝึกอบรม (ภูวณ ภูริธรรจินดา, 2567) และตัวบุคลากรองค์กรเองก็ต้องให้ความสนใจ ตระหนัก ปรับเปลี่ยนทัศนคติ ความเชื่อ จึงจะเกิดความทุ่มเท (พิศสมัย วงษา, 2567) และการที่บุคลากรได้เข้ารับการอบรมบ่อยๆ เพื่อนำความมุ่งมั่น ทุ่มเท มาเป็นรูปแบบในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ สิ่งใดทำซ้ำๆ บ่อยๆ ก็จะเป็นนิสัย จะเกิดเป็นการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การที่บุคคลที่มีความพยายาม มีความมุ่งมั่น ทุ่มเทขยันหมั่นเพียรในการทำงาน (จุฑามาศ วังกรานต์, 2567) และเป็นการพัฒนาที่สามารถทำให้เป็นผู้ที่มีความตั้งใจจริงต่อการพัฒนาชุมชน มีความตั้งใจเด็ดเดี่ยว ไม่ย่อท้อจะมีสมาธิในการทำงานเพื่อบรรลุความสำเร็จได้ดี (รินสันต์ เปรมทอง, 2567)

4) ด้านสังคหพละ (กำลังการสงเคราะห์)

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ พบว่า การพัฒนาชุมชนนั้น สมรรถนะบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยพลังแห่งสังคหพละ (กำลังการสงเคราะห์) หรือการมีมนุษยสัมพันธ์เป็นการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมด้วยวิธีการฝึกอบรมบ่อยๆ (สมจิต แสนฉลาด, 2567) ทั้งนี้ บุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องใส่ใจที่จะมีส่วนร่วมกับพระสงฆ์ จริ่งใจ ในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม โดยทำจิตใจให้มีความเสียสละเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม จึงจะเกิดพลังแห่งการสงเคราะห์หรือมนุษยสัมพันธ์ (ประสิทธิ์ หอมละออ, 2567) การสร้างพลังแห่งการสงเคราะห์หรือมนุษยสัมพันธ์นั้น จะต้องใช้ความมุ่งมั่น ตั้งใจมีสมาธิแน่วแน่ที่ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ก็จะทำให้เกิดความเสียสละเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมเป็นประโยชน์ในการทำงานและดำเนินชีวิต (ภูวณ ภูริธรรจินดา, 2567) การพัฒนาชุมชนโดยพระสงฆ์และบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะต้องให้บุคลากรมีพลังในการช่วยเหลือเกื้อกูลตนให้เป็นประโยชน์ต่อท้องถิ่น เป็นสมาชิกที่มีคุณประโยชน์ต่อองค์กร (พิศสมัย วงษา, 2567) กำลังแห่งการสงเคราะห์หรือมนุษยสัมพันธ์ ต้องประกอบด้วยการมีความประพฤติตามหลักสังคหวัตถุ 4 พลังแห่งการสงเคราะห์ (จุฑามาศ วังกรานต์, 2567) ที่สำคัญคือต้องมีความรักความปรารถนาดีที่จะให้ผู้อื่นมีความคิดในการหาหนทางทำงานช่วยเหลือปลดปล่อยทุกข์ให้ผู้อื่นมีความสุขยินดีเมื่องานสำเร็จสามารถช่วยเหลือผู้อื่นได้ มีจิตใจที่เป็นกลางไม่เอนเอียงไม่อคติด้วยชอบ หรือชังในการทำงานมีความสามารถในการประสานงานเพื่อให้ได้รับความ

ช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญและผู้ที่เกี่ยวข้อง ทำให้สามารถสร้างสรรค์ผลงานที่ยากและท้าทาย (รันสันต์ เปรมทอง, 2567)

การพัฒนาชุมชน สมรรถนะพระสงฆ์และบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยการพัฒนาชุมชนของพระสงฆ์และบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือการมีมนุษยสัมพันธ์เป็นการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมด้วยวิธีการฝึกอบรมย่อยๆ ทั้งนี้ พระสงฆ์และบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องใส่ใจ ตั้งใจ จริงใจ ในการการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม โดยทำจิตใจให้มีความเสียสละเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม จึงจะเกิดพลังแห่งการสงเคราะห์หรือมนุษยสัมพันธ์เอง

อภิปรายผลการวิจัย

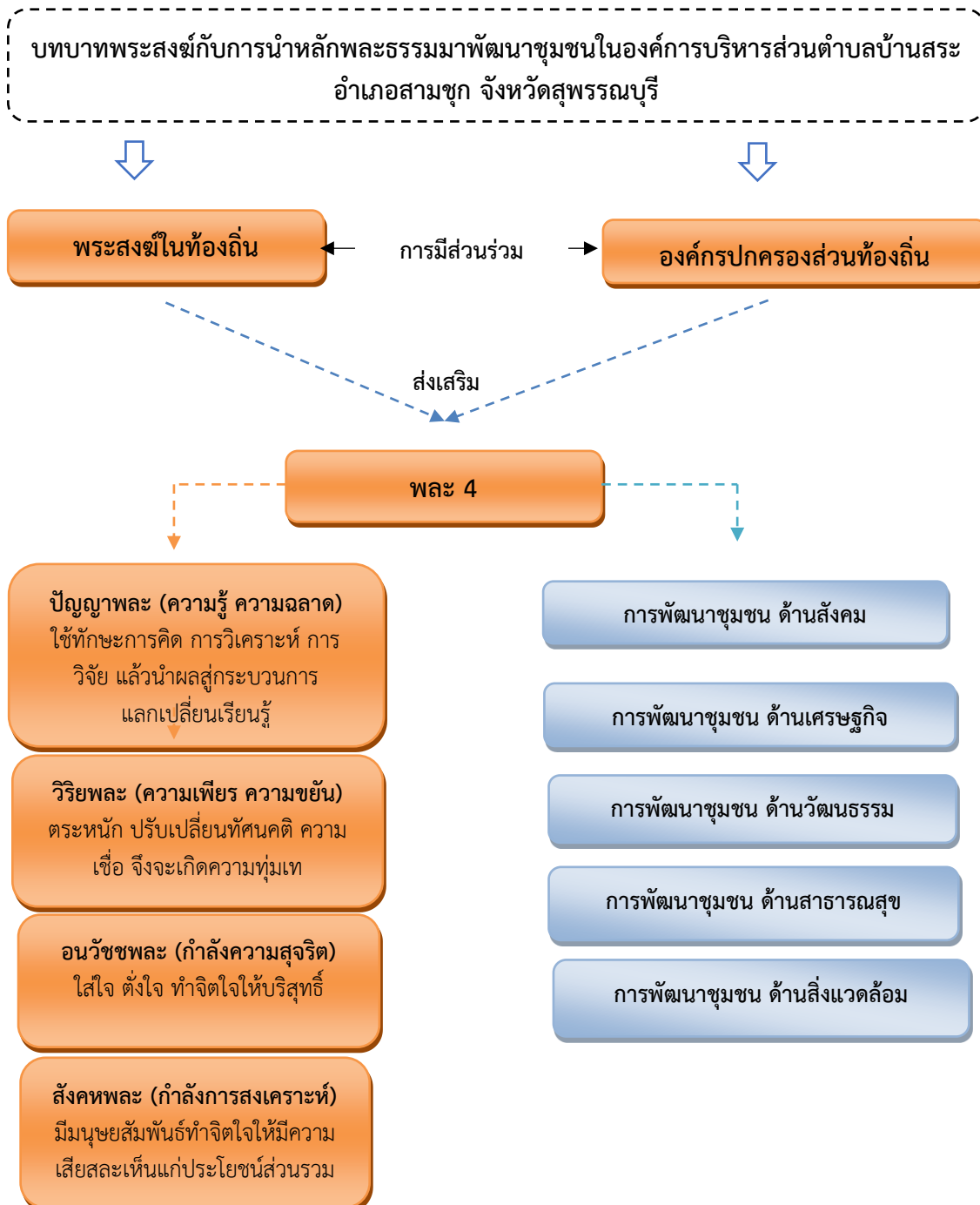
ระดับการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ตามหลักพละ 4 ในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านสระ อำเภอสามชูก จังหวัดสุพรรณบุรี โดยภาพรวม พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน เพราะการนำหลักธรรมมาใช้เป็นหลักในการปฏิบัติหน้าที่ให้กับพระสงฆ์และบุคคลที่ทำหน้าที่ รวมทั้งในการกำหนดคุณสมบัติในการทำงานที่มีความสมบูรณ์พร้อมทั้งกำลังจิตใจและสติปัญญา โดยการยึดหลักธรรมเป็นหลักในการทำงาน นับได้ว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการปฏิบัติงานตามหลักสากลได้อย่างมีประสิทธิภาพวิรัตน์ วิจารณ์ประภา (2559) ได้สรุปไว้ว่า การนำหลักพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้ในการสร้างสังคมแห่งสันติภาพในประเทศไทย โดยภาพรวมอยู่ระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ คณิตดา กรรณสูต และ เกียรติศักดิ์ สุขเหลือ (2566) พบว่า การบริหารจัดการองค์กรคุณภาพจะเกิดขึ้นได้ด้วยอาศัยหลักพละ 4 มี 1) ปัญญาพละ (กำลังความรู้หรือความฉลาด) สามารถบริหารตน บริหารคน บริหารงาน เชี่ยวชาญการเรียนรู้ ควบคุมการฝึกอบรม 2) วิริยะพละ (กำลังแห่งความเพียร) ต้องกล้าตัดสินใจ กล้าได้กล้าเสียมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ขยัน กำลังใจเข้มแข็ง ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรักและสื่อสารอย่างทั่วถึง 3) อดวิชชพละ (กำลังงานที่ไม่มีโทษหรือความสุจริต) โปร่งใส ตรวจสอบได้ ไม่ใช้แรงงานเถื่อน ไม่ทุจริตผิดทำนองคลองธรรม พุดจาไพเราะทั้งต่อหน้าและลับหลัง ไม่ยุ่งเกี่ยวอบายมุข รวมทั้งเรียนรู้และแก้ไข 4) สังคหพละ (กำลังสงเคราะห์หรือการช่วยเหลือ) คือเอื้อเฟื้อให้สังคมและประเทศชาติ ช่วยเหลือลูกค้ำและเพื่อนร่วมงาน สร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับทีมงานมีวัฒนธรรมความร่วมมือ ช่วยเหลือพึ่งพาอาศัยกันเสมือนครอบครัว

แนวทางการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านสระ อำเภอสามชูก จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านสระ อำเภอสามชูก จังหวัดสุพรรณบุรี ควรจะเชิญเพียงตัวแทนของประชาชนมาเข้าร่วมประชุมในทุกครั้งเพื่อที่ประชาชนจะได้รับข้อมูลข่าวสาร การบริหารงานของหน่วยงานราชการต้องมีความโปร่งใส และให้ประชาชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมด้วยเพื่อจะได้เป็นที่ยอมรับ การบริหารงานนั้นต้องมีการกำหนดหรือการให้ความสำคัญเรื่องสิทธิสตรีก็มีความสำคัญในปัจจุบัน การสร้างพลังแห่งการสงเคราะห์หรือมนุษยสัมพันธ์นั้น จะต้องใช้ความมุ่งมั่น ตั้งใจมีสมาธิแน่วแน่ที่ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ก็จะทำให้เกิดความเสียสละ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมเป็นประโยชน์ในการทำงานและดำเนินชีวิต การพัฒนาชุมชนโดยพระสงฆ์และบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยสังคหพละนั้น จะต้องให้บุคลากรมีพลังในการช่วยเหลือเกื้อกูล ตนให้เป็นประโยชน์ต่อท้องถิ่น เป็นสมาชิกที่มีคุณประโยชน์ต่อองค์กร (พิศสมัย วงษา, 2567) กำลังแห่งการสงเคราะห์หรือมนุษยสัมพันธ์ ต้องประกอบด้วยการมีความประพฤติตามหลักสังคหวัตถุ 4 พลังแห่งการสงเคราะห์ (จุฑามาศ วงกรานต์, 2567) ที่สำคัญคือต้องมีความรักความปรารถนาดีที่จะให้ผู้อื่นมีความคิดในการหาหนทางทำงานช่วยเหลือปลดปล่อยทุกข์ให้ผู้อื่นมีความรู้สึกยินดีเมื่องานสำเร็จสามารถช่วยเหลือผู้อื่นได้

มีจิตใจที่เป็นกลางไม่เอนเอียงไม่อคติด้วยชอบหรือชังในการทำงานมีความสามารถในการประสานงานเพื่อให้ได้รับความช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญและผู้ที่เกี่ยวข้อง ทำให้สามารถสร้างสรรค์ผลงานที่ยากและท้าทาย

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง “บทบาทพระสงฆ์กับการนำหลักพระธรรมมาพัฒนาชุมชนในองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านสระ อำเภอสามชูก จังหวัดสุพรรณบุรี” ผู้วิจัยได้สรุปองค์ความรู้ดังแสดงในแผนภาพที่ 1

จากแผนภาพที่ 2 พระสงฆ์กับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ประกอบไปด้วย 2 หลักที่สำคัญ คือ หลักพระ 4 และการพัฒนาชุมชน 5 ด้าน จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ หลักพระ 4 สามารถนำมาเป็นหลักการหรือแนวทางการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในตำบลบ้านสระ อำเภอสามชูก จังหวัดสุพรรณบุรี ดังนี้

1) ปัญญาพล (ความรู้ ความฉลาด)

ปัญญาพล (ความรู้ ความฉลาด) เป็นหลักธรรมที่สามารถนำมาใช้เป็นหลักในการปฏิบัติหน้าที่ให้กับพระสงฆ์และบุคคลที่ทำหน้าที่ รวมทั้งในการกำหนดคุณสมบัติในการทำงานที่มีความสมบูรณ์พร้อมทั้งกำลังจิตใจและสติปัญญา โดยการยึดหลักธรรมเป็นหลักในการทำงาน นับได้ว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการปฏิบัติงานตามหลักสากลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2) วิริยพล (ความเพียร ความขยัน)

เป็นการพัฒนาให้พระสงฆ์และบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีความขยันมุ่งมั่นทุ่มเท การพัฒนาด้วยการฝึกอบรมและตัวบุคลากรเองก็ต้องให้ความสนใจ ตระหนัก ปรับเปลี่ยนทัศนคติ ความเชื่อ จึงจะเกิดความทุ่มเท การที่บุคลากรได้เข้ารับการอบรมบ่อยๆ เพื่อนำ ความมุ่งมั่น ทุ่มเท มาเป็นรูปแบบในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ สิ่งใดทำซ้ำๆ บ่อยๆ ก็จะเป็นนิสัย จะเกิดเป็นการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมได้ในที่สุด

3) อดวิชชพล (กำลังความสุจริต)

การพัฒนาชุมชนของพระสงฆ์และบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยพลังความสุจริตหรือพลังความบริสุทธิ์ เป็นการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมด้วยวิธีการเข้ารับการฝึกอบรมบ่อยๆ ทั้งนี้บุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องใส่ใจ ตั้งใจ ทาจิตใจให้บริสุทธิ์ จึงจะเกิดการพัฒนาด้วยการฝึกอบรมและตัวบุคลากรขององค์กรเองก็ต้องให้ความสนใจในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมจึงจะเกิดพลังความบริสุทธิ์

4) สังคหพล (กำลังการสงเคราะห์)

การพัฒนาชุมชน สมรรถนะพระสงฆ์และบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยการพัฒนาชุมชนของพระสงฆ์และบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือการมีมนุษยสัมพันธ์เป็นการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมด้วยวิธีการฝึกอบรมบ่อยๆ ทั้งนี้ พระสงฆ์และบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องใส่ใจ ตั้งใจ จริตใจ ในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม โดยทำจิตใจให้มีความเสียสละเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม จึงจะเกิดพลังแห่งการสงเคราะห์หรือมนุษยสัมพันธ์เอง

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ การพัฒนาชุมชน 5 ด้าน สามารถนำมาเป็นหลักการหรือแนวทางการพัฒนาชุมชนได้ ดังนี้

ด้านสังคม ได้แก่ พระสงฆ์มีการสอนธรรมศึกษาหรือศีลธรรม จริยธรรมแก่นักเรียนในชุมชนให้มีการเรียนรู้เกี่ยวกับด้านพระพุทธศาสนา พระสงฆ์ควรเทศนา อบรมให้ประชาชนในชุมชนมีความรักใคร่สามัคคีกัน

ด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ พระสงฆ์ควรมีกิจกรรมหรือโครงการเกี่ยวกับการส่งเสริมการประกอบอาชีพของประชาชน เป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ควรจัดให้วัดเป็นศูนย์รวมในการเผยแพร่หรือส่งเสริมผลิตภัณฑ์ในชุมชน

ด้านวัฒนธรรม ได้แก่ พระสงฆ์ควรอบรมให้ควรรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่นให้กับเด็กและเยาวชนในชุมชนเพื่อสืบทอดต่อไป จัดกิจกรรมอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับประเพณีต่าง ๆ ในท้องถิ่นให้กับเยาวชนและประชาชนที่สนใจ

ด้านสาธารณสุข ได้แก่ พระสงฆ์ควรปฏิบัติตนแบบอย่างที่ดีในการให้วัดเป็นแหล่งปลอดยาเสพติด นำธรรมะมาใช้ส่งเสริมในการบำบัดโรคให้แก่ประชาชน มีบทบาทในการบำบัดเยาวชนและประชาชนผู้ติดยาเสพติด ร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐในการส่งเสริมสุขภาพอนามัยของชุมชน

ด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่ พระสงฆ์ควรเป็นตัวอย่างที่ดีในการรักษาความสะอาดให้กับชุมชน เป็นผู้นำในการฟื้นฟูอนุรักษ์ป่าไม้และต้นน้ำในชุมชน จัดบริเวณวัดให้ร่มรื่น เป็นตัวอย่างที่ดี

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านสระ ควรส่งเสริมพัฒนาศูนย์บริการข้อมูลข่าวสาร และกาประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ เพื่อให้ประชาชนเข้าถึงการรับรู้ข่าวสารของทางราชการอยู่เสมอ
2. องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านสระ ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้นำชุมชน ผู้นำบริหารและประชาชนทั่วไปมีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ ระเบียบ กฎหมาย ที่เกี่ยวกับการพัฒนาเทศบาลและเข้ามามีบทบาทของการพัฒนาชุมชน
3. องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านสระ ควรส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการต่างๆ ที่เทศบาลได้จัดทำขึ้นรวมทั้งโครงการที่ชุมชนขอรับการสนับสนุนงบประมาณ
4. องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านสระ ควรส่งเสริมสนับสนุนการประกอบอาชีพ เพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่ประชาชนทุกสาขาอาชีพโดยเฉพาะ ผู้มีรายได้น้อย เช่น การจัดตั้งกลุ่มอาชีพการฝึกอบรมเพิ่มทักษะในการประกอบอาชีพ สนับสนุนอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ ในการประกอบอาชีพ

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาวิจัยที่ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมในพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล
2. ควรศึกษาวิจัยในแนวการส่งเสริมให้ประชาชนได้ตระหนักถึงการมีส่วนร่วมโดยไม่ปล่อยให้เทศบาลแก้ไขปัญหาอยู่ฝ่ายเดียวโดยประชาชนไม่ให้ความสนใจ
3. ควรทำการศึกษาวิจัยในการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในหัวข้อธรรมอื่นๆ มาประยุกต์ใช้ในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน เพื่อเป็นการบูรณาการระหว่างรัฐประศาสนศาสตร์กับพระพุทธศาสนา
4. ควรทำการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในพัฒนาชุมชนในเขตพื้นที่การศึกษาให้กว้างกว่านี้
5. ควรนำผลการวิจัยที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในเทศบาล เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายของเทศบาลต่อไปในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

- คณิตดา กรรณสูตร และ เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง. (2566). พุทธวิธีการบริหารจัดการองค์กรคุณภาพของบริษัทมหาชน จำกัด. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 12(3), 276-289.
- จุฑามาศ วังกรานต์. (2567). กำนันตำบลบ้านสระ อำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี. *สัปดาห์*, 9 เมษายน.
- ชาญณรงค์ บุญหนุน. (2550). *ความเป็นธรรมในพระไตรปิฎก*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- ไชยสิทธิ์ กิจประชากร . (2567). ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านสระ อำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี. *สัปดาห์*, 8 เมษายน.

- ประเวศ วะสี. (2540). *พระสงฆ์กับการรู้เท่าทันสังคม*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: หมอชาวบ้าน.
- ประสิทธิ์ หอมละออ. (2567). เลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านสระ อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี. *สัมภาษณ์*, 8 เมษายน.
- พระครูศาสนกิจจาภรณ์. เจ้าคณะอำเภอสามชูก เจ้าอาวาสวัดลาดสิงห์ ตำบลบ้านสระ อำเภอสามชูก จังหวัดสุพรรณบุรี. *สัมภาษณ์*, 7 เมษายน.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต). (2546). *ธรรมานุชีวิต พุทธจริยธรรมเพื่อชีวิตที่ดีงาม*. (พิมพ์ครั้งที่ 57). นนทบุรี : พิมพ์การพิมพ์.
- พิศสมัย วงษา. (2567). ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดบ้านสระ อำเภอสามชูก จังหวัดสุพรรณบุรี. *สัมภาษณ์*, 9 เมษายน.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- รันสันต์ เปรมทอง. (2567). ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ 2 ตำบลบ้านสระ อำเภอสามชูก จังหวัดสุพรรณบุรี. *สัมภาษณ์*, 9 เมษายน.
- ฤณ ภูริธรรจินดา. (2567). สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านสระ อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี. *สัมภาษณ์*, 8 เมษายน.
- วีรณัฐ โรจนประภา. (2559). การนำหลักพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้ในการสร้างสังคมแห่งสัมมาปัญญาในประเทศไทย. *วารสารวิชาการบัณฑิตวิทยาลัยสวนดุสิต*, 12(3), 217-231.
- สนธยา พลศรี. (2547). *ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- สมจิต แสนฉลาด. (2567). ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านสระ อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี. *สัมภาษณ์*, 8 เมษายน.
- สมเด็จ ชาวบ้านกร่าง. (2567). นายกองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านสระ อำเภอสามชูก จังหวัดสุพรรณบุรี. *สัมภาษณ์*, 8 เมษายน.
- Damnoen, P. S., Siri, P., Supattho, P. S., & Kaewwilai, K. (2021). The Development of Student Characteristics in According to the Nawaluk Framework of the Buddhist integration of Buddhapanya Sri Thawarawadee Buddhist College. *Asia Pacific Journal of Religions and Cultures*, 5(2), 126–135.